

Kiállítási beszámoló

Faipari szerszámkincsek

A fenti címmel nyílt meg február 26-án a budapesti Kozma Lajos Faipari Szakközépiskola, közismert nevén az újpesti faipari technikum aulájában a Magyar Famíves Céh Egyesület első, bemutatkozó kiállítása.

Mint arról már korábbi cikkeinkben beszámoltunk, az egyesületet 2008-ban 12, a szakma múltja, története és tárgyi, valamint szellemi értékei iránt elhivatott szakember és lelkes amatőr hozta létre. Az alapítók célja a magyar és az egyetemes faipari kultúra, elsősorban a szerszámok, szakirodalom, prospektusok stb. gyűjtése és mind szélesebb körben való ismertté tétele. A tagok szándéka szerint kiállításokon, bemutatókon és internetes honlapjukon keresztül szeretnék segíteni azokat a gyűjtőket, akik a még sok tízezer kallódó asztalos, bognár, kádár, esztergályos, ács és más faiparos szerszám és egyéb emlék megmentésére, rendszerezésére, restaurálására és újra használatba vételére vállalkoznak.

A jó hangulatú megnyitón Koronka Lajos, a szakközépiskola igazgatója üdvözlő szavai után Pauló Tamás (aki több mint 20 éve tanít a technikumban és egyben alapító tag az egyesületben) beszélt arról, hogy ez már valójában nem az első, hanem ittléte alatt az ötödik nagy

Nézelődés a megnyitón

lélegzetű szerszám-történeti és szakmai kiállítás.

Az 1992-es, 93-as és 95-ös gyalu-, fűrész-, véső- és fúrókiállítások sorát 2000-ben az „In memoriam vízfűrészek” című kiállítás követte, amely az első faipari „gépeknek”, a vízhajtású fűrész-malmoknak állított emléket egy székelyföldi vízfűrész felmérésével, és működőképes modelljének elkészítésével. Ez a program a mai napig tart, és az eltelt évek alatt több székelyföldi szerkezetet sikerült felmérni, rendbe hozni, illetve egyet rekonstrukcióban építeni a gyergyószentmiklósi Tarisznyás Márton Múzeum számára.

Mind a korábbi kiállítások, programok, mind a mostani szerszámkiállítás sok diák részvételével jött létre. A szerszámok letisztogatására, apróbb pótlásainak, a tárgyak elrendezésének sok figyelmet igénylő, aprólékos munkájának minden fázisában szívesen vettek

részt, mert ezekből a tárgyakból korábbi évtizedek, évszázadok szakembereinek lelke szólt hozzájuk és ők ezt megértették, megéreztek. Az iskolai oktatás alapfilozófiája: a diákok minél jobban ismerik a múlt szép bútorait és az azok elkészítésénél használt szerszámokat, eszközöket, annál elhivatottabban és igényesebben tudják végezni munkájukat a jövőben.

A Magyar Famíves Céh Egyesület tagjainak magángyűjteményeiből összeállított impozáns szerszám-történeti kiállítás méltó lezárása a 2008-ban 125 éves évfordulóját ünneplő faipari technikusok napjának ünnepségsorozatának, ugyanakkor a helyszín miatt egyben emléket állít az egykor legtöbb asztalost foglalkoztató városnak, Újpestnek, az „asztalos Rómának”.

Megnyitó beszédében prof. emeritus Fekete György belsőépítész a mesterek és a tárgyak hosszú, esetenként több

Prof. emeritus Fekete György megnyitó beszéde

Látványos pallófűrészelés

évtizedes fizikai, majd egyre inkább szellemivé, szinte szakrálissá váló kapcsolatát hangsúlyozta. Elmondta: szinte az utolsó percekben vagyunk, hogy megmentünk a több száz éves múltra visszatekintő magyar faiparos szakmák relikviáit.

Rendkívül fontos feladat ez, hiszen mind a faipar, mind más kézműves szakmák valaha az akkori világ élvonalát képviselték évszázadokon keresztül. Eredményeikre, a múzeumokban látható szépséges tárgyra méltán lehetünk ma is büszkéek. A gyönyörű bútorkat készítő szerszámok, eszközök mára már maguk is műtárggyá nemesültek. Kötelességünk ezeket az emlékeket megőrizni és továbbadni az utánunk jövő generációnak.

A megnyitó beszédek hangulatához illeszkedően végül Comenius Ámos János „Orbis Pictus”-ának 1649-ben kelt asztalos, esztergályos, valamint pintér és kádár mesterségek bemutató cikkelei és egy 1860-as években keltezett céhes igazoló irat veretes szövege adott méltó lezárást.

A beszédek elhangzása után a mintegy 150 fős meghívott vendég, tanár és diák élő táncmuzika mellett nézhette végig a 26 vitrinben bemutatott közel 1500 db szerszámot és eszközt. A meghívottak között az ország számos neves

belsőépítésze, formatervezője és a faipar, valamint az ipartörténet jelentős szaktekinthelye volt jelen. A megnyitó legizgalmasabb része az ősi technikákat élőben bemutató program volt:

- A római kortól a közelmúltig szinte az egész világon használt „bakos” rönkfűrészelési technika az előkészítő bárdolással.

Néhány gyönyörű alapgyalu

- Kb. 500 éves rózsafüzérgyöngy-készítő fjas fűrő-eszterga rekonstrukciója.
- 100 éves, lábbal hajtott faeszterga.
- 80–100 éves kézzel működtetett lombfűrészgépek.

A szerszámkiállításához harmonikusan illeszkedve külön falat kapott az a 47 grafika és festmény, amelyet az iskola művész szakos hallgatói készítettek.

Az előkészítés két hónapja alatt ezek a diákok önkéntes alapon elvállalták, hogy a legizgalmasabb, legszebb szerszámokat saját művészi technikájuk és ábrázolásmódjuk szerint örökítik meg. Nagyon látványos kiegészítő kiállítás lett a végeredmény.

A kiállítás eredetileg március 12-ig volt látható, de a nagy érdeklődés miatt az iskola programját átszervezve március 31-ig lehetővé tette az anyag megtekintését.

A több mint egy hónapos időtartam alatt budapesti és vidéki szakiskolák osztályai, faipari szakemberek, az iskola egykori diákjai és szerszámgyűjtők, valamint érdeklődő amatőrök látták az értékes, egyben másutt nem látható anyagot.

A kiállítás rendezője az iskola minden osztályát egy-egy tanítási órán végigkísérte a vitrinek előtt, elmagyarázva az egyes szerszámok nevét, a felhasználás területét és módjait. Néhány szerszám előtt még a szakemberek is tanácsot adtak.

Már a kiállítás ideje alatt felmerült a gondolat, hogy akár az egész bemutatott anyag, vagy akár annak egy része vándorkiállításokon az ország több városában is bemutatásra kerülhetne.

A nagyon látványos, izgalmas kiállítás szép példája egy hagyományos értékeket tisztelő iskola és a szakma múltjáért aggódó szakemberek sikeres együttműködésének.

Köszönet az alkotóknak és a házigazdáknak.

A kiállítással és az egyesület egyéb tevékenységével kapcsolatosan további információk találhatóak a www.famivesceh.hu internetes honlapon.

Pauló Tamás
faip. mérnök-tanár